

קובץ

האור לחיים

שנה חמישית

מאמרים ושיחות
מזן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת יתרו תשפ"ב

זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
18:14	17:40	* 16:48	
18:10	17:37	16:45	ת"א
18:10	17:37	16:45	חיפה
18:14	17:40	16:48	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 16:28

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: 02-5000455 058-321-3565
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת יתרו תשפ"ב

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אהר"ך" - חומש שמות

1 כוח ראיית גדולי ישראל

פרשה למעשה:

5 אם יהיו שקועים במראה - לא ישמעו!

8 הזדמנות נדירה

11 יתרו שמע ובא

12 כאיש אחד בלב אחד - מעלת השלום

15 כוח האישה בלימוד בעלה

שלום בביתך:

17 חיי משפחה - מסכת גדולה של נתינה

20 בית מלא הערכה

כוח ראיית גדולי ישראל

לסיים את כל הש"ס עם התוספות, המהרש"א והרמב"ן על הסדר שש פעמים. וכן זכה לסיים את הטור, השולחן ערוך, הזוהר הקדוש וספרי קבלה רבים.

הסבא רבי שלום
עוסק לפרנסתו במסחר, כשבין לבין פיו ממלמל פרקי משניות ותהילים. מלבד זאת היתה לו הנהגה מחודשת ומיוחדת: הוא היה מקפיד לתת מעשר מנכסיו אף על ההפסדים!

כיצד שייד לתת מעשרות על הפסדים!?

הגמרא אומרת: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה"

"וְגַם הַפְּהָנִים הַנֶּנְשִׁים אֶל ה' יִתְקַדְּשׁוּ" (שמות יט, כב).

לפני כמאה שנה נפטר הגאון הגדול רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון מברז'אן, סבו של

הצדיק רבי שלום שבדרון, ומחבר ספרי "דעת תורה" על כל חלקי השולחן ערוך, אשר הוא כקילורין לעיניים, ומאיר ומזהיר בתורה.

אביו של רבי שלום מרדכי היה רבי משה הכהן שבדרון, וסבו נקרא רבי שלום

שבדרון. הוא היה צדיק נסתר, שעסק בין השאר גם במסחר, וזכה לתורה ולגדולה על שולחן אחד. רבי שלום מרדכי העיד על אביו רבי משה כי זכה

"כאשר יצאו מדהדר, נפל"

האבא מתעלה על פתח

חדר הרבי. כשעוררדוהו,

גור על הילד שיגלה

את פשו דברי הרבי.

שלומקה הילד, סיפר את

הכל..."

אך כבר אז החלו המשכילים ללטוש את עיניהם לתלמודי התורה, וביקשו מהמלמדים להסית את תלמידיהם לפזל להשכלה ולעולם המדע.

באותן תקופות השתוללה אש ההשכלה. משפחות רבות הנידו ראש באבלות על בניהם שסטו מדרך התורה. המשכילים עבדו בשיטות מתוחכמות, בדרך כלל טפטפו ארס בסבלנות, טיפה אחר טיפה, עד שבמשך הזמן חלחל הארס והתערב בדמם של הצעירים.

בעירת הולדתו של המהרש"ם התגורר יהודי נכבד, מלמד שנתפס להשכלה, וכאשר שמע על הילד שלום שבדרון בעל הכישרון, החליט שיש צורך "לטפל" בו. הם הרי היו

(ברכות לג ע"ב). כאשר יש לך רווחים אתה נותן, וכשבאה עליך רעה מדוע לא תיתן? לכן חידש רבי שלום שיש לתת מעשרות גם על ההפסדים. הוא היה סוחר שכר, בירות ומיני משקאות חריפים, ובכל פעם שהיה קורה לו נזק או הפסד כספי, הוא היה מחשב את דמי ההפסד ונותן עשירית מהם לצדקה.

אלו היו דרכיו המיוחדות והמתוקות של רבי שלום שבדרון זצ"ל, ובזכותן זכה לבן צדיק ולנכד תלמיד חכם מופלג, הלא הוא רבי שלום מרדכי שבדרון, המהרש"ם, רבה של ברזאן.

החל מימי ילדותו נודע רבי שלום מרדכי בחרifותו ובשנינותו. הוא ישב בתלמוד התורה ולמד בשקידה,

לעילוי נשמת
ר' עובדיה בן חוה ז"ל

רשעים אכזריים מאין כמוהם.

הוא פגש בילד, כביכול באקראי, ברחוב ושאלו: "האם אתה לומד דקדוק?" וכשהילד השיב בשלילה "הזדעזע" אותו מלמד רשע, ומיהר להסביר לו עד כמה חשוב לימוד דקדוק בשביל הצלחת לימוד ש"ס ופוסקים וכו'. "הלימוד הזה" - כך אמר בהתרגשות - "חשוב עד מאוד, ומי שלא ילמד אותו בצעירותו לא יוכל להצליח בו אחר כך" ... בקיצור, דיבר על ליבו בהתרגשות.

ה'מלמד' העניק לו עוד מידע נחוץ: "תבין", הסביר לילד, "אביך הוא מעדת החסידים, שגם הם יודעים עד כמה חשוב ללמוד דקדוק, אלא שכיון שרוב המלמדים את חוכמת הדקדוק הם מאלו שלוחמים בחסידים, לכן מתנגדת עדת החסידים ללמוד דקדוק, ולצורך כך הם שולפים ראייה מדברי הש"ס: 'מנעו בניכם מן ההגיון' (ברכות כח ע"ב), אבל הם טועים". כך האריך איתו בשיחה, עם הילד בן השבע.

בסיום הפגישה הוציא מחיקו ספר הכולל בתוכו "בסך הכל" את יסודות הדקדוק, והפטיר בחביבות: "בכשרונותיך הגדולים ודאי תצליח ללמוד את שורשי החוכמה לבד, ואחר כך, כשתתבסס ביסודות הדקדוק, כבר תמשיך ללמוד אותה עוד ועוד, וכך תעשה חיל בתורה" ...

באותם ימים נסע אביו של הילד לאדמו"ר רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל. הוא נטל עימו את בנו הקטן וכשהגיעו מיהר להיכנס לרבי. לאחר ששהה בעיירה יומים, החליט לשוב לביתו, ולפני הנסיעה נכנס שוב לרבו. לפני הפרדה העמיד האב זצ"ל את בנו ליד ברכי הרבי רבי מאיר זצ"ל.

הרבי נטל את הילד בידיו, הושיבו בין ברכיו, והורה לו כי עליו להתנהג בחיי ככמה הנהגות יקרות, בהן התיחד אביו זקנו, שעל שמו נקרא.

אחר כך הניח את שתי ידיו על ראשו, והתחיל לצעוק בקול גדול: "בְּנֵי אֵל תִּלְךְ בְּדֶרֶךְ אֲתָם, מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם. כִּי רַגְלֵיהֶם לֹרַע יָרוּצוּ וַיִּמָּהְרוּ לְשֹׁפָךְ

שקץ תשקצם".

כאשר יצאו מהחדר, נפל האבא מתעלף על פתח חדר הרבי. כשעוררוהו, גזר על הילד שיגלה את פשר דברי הרבי. שלומקה הילד, סיפר את הכל ואמר כי כבר הספיק ללמוד באותו ספר מספר פעמים. הוא התנצל בתום לב, שלא ראה ב"מלמד" שהוא שום פסול, שהרי הוא נראה בחיצוניות כאיש תם וישר, והוא מכר בעיר וכו'. נקל לשער באיזו חרדת קודש הם עברו את הדרך חזרה לביתם.

בבואם העירה, האיצו במרכבה עד פתח ביתם. נכנסו, ולא דברו משוב ועד רע. הילד מיהר והביא לאבא את הספר. השנים יצאו לחצר, ואחריהם האם הרבנית, והילדים הקטנים. האב התכופף והצית את האש ועיניו זלגו דמעות. האש אחזה בדפי הספר וכלתה אותו במהרה, כדין "וּבְעֶרְפָּה הָרַע מִקֶּרְפָּה" (דברים יז).

ועם תבערה זו ניצל המהרש"ם מציפורני המשכילים.

ד"ר (משלי א, טו-טז). הוא חזר ושילש את הפסוק כמה פעמים בקול חזק, עד שנפל על הילד פחד גדול מאוד.

לאחר מכן פנה אליו ואמר באידיש: "ילדי, אל תשמע לאף אחד האומר לך ללמוד דקדוק או דברים אחרים. למד נא אך ורק מה שאבא מצווה אותך, תמיד תשאל קודם את אבא על כל דבר, האם מותר ללמוד את זה, כי מטרתם להדיחך מדרך היהדות. אל תשמע לשום אדם, ותתנהג בדרך כפי שהוריך מתנהגים, כמו שאבות אבותיך נהגו, ואז תתחזק ותראה הצלחה בלימודך, ותעלה מעלה מעלה, ותהיה לראש על ישראל כל ימך, גם תאריך ימים. זכור נא את דברי וטוב לך!" עד כאן היו דברי האדמו"ר ברוח קודשו.

אביו רעד בכל גופו, כאשר לפני היציאה מהחדר פנה הרבי רבי מאיר אל הילד שנית: "אל תלמד שום דבר ללא הסכמת אביך. הם רצים אחרך להטותך מדרך הטוב, אינם דורשים טובתך, הרחק מפתח ביתם, 'תִּזְרַם כְּמוֹ דְּרוֹה צֵא תֵאמֶר לוֹ' (ישעיהו לב, כב),

ולהידבק תמיד רק בקדושה, כמאמר
הכתוב: "וְגַם הַפְּהָנִים הַנִּגְזָשִׁים אֶל ה'
יְתִקְנֵהוּ" (שמות יט, כב).

מכאן יכולים אנו ללמוד עד כמה גדול
כוח הטומאה הנובעת מההשכלה, ועד
כמה צריך אדם להתרחק מכל דבר זה,

פרשה למעשה

אם יהיו שקועים במראה - לא ישמעו!

"הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעֵב הָעָנָן" -
מכוסה בענן, וזאת "בְּעֵבֹר יִשְׁמַע הָעָם
בְּדַבְּרֵי עֲמֹנָה" - כדי שיהיו מסוגלים
לשמוע את הדברים. אחרת, לא יוכלו
לשמוע.

לפעמים אדם רואה מחזה מרהיב
כלשהו ונהיה שקוע בו. בינתיים חברו
מדבר עימו, אבל הוא לא שומע דבר
מרוב שקיעתו באותו מחזה.

בעניין זה נזכיר מעשה שהיה עם עמוד
התורה רבי זלמן מזולוז'ין זצ"ל:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ
בְּעֵב הָעָנָן בְּעֵבֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרֵי
עֲמֹנָה (שמות יט, ט).

אמר לו הקב"ה למשה: אני חייב
לבוא עם כיסוי, כיון שאם ארד אל
עם ישראל במלוא הדרי, עם מלוא
העוצמה, מרוב המראה המרהיב בני
ישראל לא יהיו מסוגלים לשמוע
את דברי! הם יהיו כל כך מושפעים
ושקועים בראייה, שלא יצליחו
לשמוע.

שני תלמידיו המובהקים והגדולים של הגר"א היו הגאון רבי חיים מוולוז'ין ואחיו, רבי זלמן מוולוז'ין, זכר צדיקים לברכה. רבי חיים היה זה שפתח את ישיבת וולוז'ין, שלימים נעשתה אם הישיבות, הישיבה הגדולה שממנה יצאו כל תלמידי החכמים וראשי הישיבות.

אחיו, רבי זלמל'ה, היה גאון עצום, וידע את כל התורה כולה בעל פה. בשיעורו של הגר"א היה הוא מצטט בעל פה את לשונות הגמרא, בבלי וירושלמי, ולשונות כל המדרשים וספרים נוספים. כל רז לא אניס ליה, אין דבר שהיה נעלם ממנו. כשהוא היה בשיעור - לא היו צריכים ספרים, כל מה שהגר"א ביקש - הוא היה אומר לו את הלשון המדויקת.

פעם אחת מרוב עייפות התנמנם רבי

זלמן בשיעור של הגר"א, וראשו היה מוטה מעט לצד. הניח הגר"א את ידו מתחת לראשו של רבי זלמן, והמשיך את השיעור.

לאחר מכן אמר הגר"א לתלמידיו: "אמרו אתם, כלום יש יותר גיבור וחזק ממני?..."

לא הבינו התלמידים, והגר"א חייך והסביר להם: "תראו לי אדם בעולם שיכול לתפוס את כל הש"ס, המדרשים, הראשונים והאחרונים ביד אחת. והלא את כל אלו אני תופס בידי כשאני מחזיק את ראשו של רבי זלמן!..."

לימים חיתן רבי חיים את בנו, ורצה לשמח את אחיו רבי זלמן. כל הזמן ראשו ורובו שקוע בתורה הקדושה, כל שנייה שלו מנוצלת לתורה, ורבי

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

חיים רצה להנות אותו קצת.

הנהן בראשו, כמסכים ונהנה.

בילדותו אהב רבי זלמן מאוד לשמוע מוזיקה, ולכן הזמין עבורו רבי חיים את אחת התזמורות הטובות בעולם, וקבע שיבואו וינגנו בין השעות ארבע וחצי לחמש וחצי. הודיע זאת לאחיו, ואמר לו שיהיה מוכן בזמן, ויבוא להתבשם מהמוזיקה של התזמורת המפורסמת.

למד רבי זלמן במדויק עד השעה ארבע וחצי, ואז ניגש לאולם החתונה. כשהגיע לשם, נוכח לדעת שהתזמורת אינה מוכנה, הנגנים עדין עסוקים בסידור כלי הנגינה שלהם.

החליט רבי זלמן שעד שיהיו מוכנים, יהרהר לעצמו באיזו סוגיה. התחיל להעביר בראשו את עיקרי הסוגיה שעסק בה באותם ימים, ובינתיים התחילה התזמורת לנגן, ורבי זלמן

לאחר מכן בא אליו רבי חיים ושאל: "נו אחי היקר, נהנית מהתזמורת?"

"איזו תזמורת?" הביט בו רבי זלמן בתמיהה. "הלוא הם עדיין לא התחילו לנגן!..."

"אבל ראינו אותך מהנהן בראשך כנהנה?" תמה רבי חיים, ורבי זלמן השיבו: "הייתי עסוק במחלוקת הרמב"ם והראב"ד, והבאתי כמה ראיות לשיטת הרמב"ם. על כך היו נענועי הראש שלי, אך את התזמורת לא שמעתי כלל."

הנה כי כן, כאשר אדם שקוע כל כולו בדבר, הוא אינו שומע מה שמדברים אליו. לכן הוצרך הקב"ה לרדת אל העם כשהוא מכוסה בִּזְעַב הָעָנָן, כדי שישמעו את דבריו ולא יהיו שקועים במראה המופלא של גילוי השכינה.

הזדמנות נדירה

ציפורה לאישה, בתנאי שהבן הראשון שיוולד להם יהיה לעבודה זרה. כאשר נולד גרשום ביקש משה רבנו למול אותו, אולם יתרו לא הסכים לכך בשום אופן, הדבר נגד את הסיכום ביניהם. ברית המילה התאפשרה רק כאשר עזב משה את יתרו בדרכו למצרים.

לזכר סיכום זה, קרא משה לבנו הראשון גרשום, על שם הגרות שהוא נאלץ לעבור כדי להצטרף לכלל ישראל.

אולם היה בשם זה עניין נוסף שאותו ביקש משה רבנו לקבוע בו ובבנו - "גר הֵייתי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה". אנו בסך הכל גרים פה בעולם, איננו תושבי קבע שחיים כאן לעולמי עד.

טבעו של אדם שהוא מתאזרח בעולם. הוא מרגיש שהוא נעשה תושב של קבע, ותמיד ישאר כאן. משה רבנו לא רצה בשום פנים ואופן לקבל אזרחות

וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת צִפּוֹרָה... וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שָׁם הָאֶחָד גְּרָשָׁם כִּי אָמַר גֵּר הֵייתי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה. וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצֵּלֵנִי מִמַּחֲרַב פְּרַעֲה (שמות יח, ב-ד).

שמותיהם של בני משה - גרשום ואליעזר - וההסבר שמובא בתורה עליהם, מעוררים תמיהה גדולה:

גרשום נקרא על שם שהיה משה גר בארץ נוכריה, ואליעזר נקרא כך כי היה האלוקים בעזרו של משה והצילו מחרב פרעה. אך לכאורה סדר הארועים היה הפוך - קודם כל ניצל משה מחרב פרעה, שביקש להרגו, כששמע שמשה הרג איש מצרי, וטמן אותו בחול, ולאחר מכן בא למדיין והיה גר בארץ נוכריה. מדוע לא קרא לראשון "אליעזר", לזכר ההצלה מחרב פרעה?

אלא, שיתרו לא נתן לו לעשות זאת ולקרוא בשם אלוקים לבנו הראשון שנולד. יתרו הסכים לתת למשה את

להשיג פריטים שנמכרים בדרך כלל
במאה דולר!

אלא שדבר קיומו של השוק הספיק
להתפרסם במקומות רבים, והסחורה
נחטפת שם במהירות. אם לא הגעת
בזמן - לא תמצא מאומה. מוכרחים
להגיע מוקדם ולהזדרז לחטוף כדי
לזכות במשהו.

מיהר הסוחר לקחת עימו צרורות
דולרים, ונסע לאותה מדינה. בבקרו
של יום השוק הזדרז להשכים קום,
התפלל ומיהר לכיכר העיר, למקום
שבו התקיים שוק המציאות.

בדרכו פגש בו חברו. הבחין בריצתו
וקרא לעברו: "ידידי, מדוע אתה רץ
כל כך? עצור רגע, יש כאן כדורגל, יש
כאן סרט יפה, בא נהנה קצת, נשב,
ננוח ונפטפט."

מיד דחפו באמת הבנין שבידו, וגער
בו: "לך לך! מה אתה רוצה מחיי?
האם רוצה אתה לגרום לי להפסד?
הלא כל מטרת בואי לכאן היתה
לצרכי מסחר. כל רגע ורגע שאני
מתעכב פה, ואיני עוסק בסחורה,

בעולם הזה... הוא ביקש להישאר כל
הזמן בגדר של גר ותושב שאינו קבוע.

בשם "גרשום" הוא קבע בנפשו והזכיר
לעצמו מדי יום ביומו, כי שהותו בעולם
הזה, עד אשר ישוב למקורו בצרור
החיים, אינה אלא בבחינת גרות בארץ
זרה, ורק כאשר תשוב הנשמה למקום
שממנו נחצבה, אפשר יהיה לומר
שהוא תושב.

כל זמן שאני בעולם הזה - גר אנכי
בארץ.

הזמן כאן קצוב. העולם הזה אינו
היעוד המרכזי של חיי האדם, כי אם
רק אמצעי להביאו למטרה אשר
עבורה נברא. לפיכך, יש לחטוף
מצוות ומעשים טובים ככל האפשר,
שכן על ידם ניתן יהיה להגיע לתכלית.

ה"חפץ חיים" זצ"ל המשיל על כך
משל נאה:

סוחר ממולח שמע כי במדינה
מסוימת מתקיים שוק מציאות.
יודעי דבר סיפרו, כי אפשר לקנות
בפרוטות ממש סחורה ששוויה
רב. בשניים, שלושה דולרים אפשר

וחטפתי - ומה אומר שם? ששיחקתי
וכליתי את זמני לריק?

מוכרח אני לקיים את מה שהורו לי
רבותי: "והוי רץ לדבר מצוה" (אבות
ד, ב), ואת מה שאמרו: "חטוף ואכול
חטוף ואשתי, דעלמא דאזלינן מיניה
כהילולא דמי" (ערובין נד ע"א) - העולם
הזה דומה לחתונה, חטוף ואכול חטוף
ושטה. מהר מאוד נגמר הכל - מנקים
את כל השולחנות ואין כלום. מה
שלקחת לקחת.

האם רוצה אתה להפריע לי לקחת?
איך לא יגער בו? - מסיים ה"חפץ
חיים" - כשהוא בסך הכל גר בארץ,
בעוד זמן קצר עליו לחזור למקומו,
ואין לו זמן, והוא עומד להחמיץ את
ההזדמנות הנדירה.

הריני מפסיד את הסחורה הנחטפת
בשוק המציאות. עזוב אותי! תן לי
לקנות ולהרוויח! לשם מה הינך סבור
שבאתי ממרחק קילומטרים רבים?
כדי לפטפט ולשחק איתך? תן לי
לעבוד את עבודתי!".

כך בדיוק צריך לענות אדם כשבא אי
מי להפריעו מעבודת ה', או לפתותו
להגיע למקום שרחוק מריח תורה
ויראה - ממשיך ה"חפץ חיים" -
עליו לומר לו: סלח לי אדוני, הלא
נסעתי מרחק של חמש מאות שנה
מהעולם הבא לעולם הזה, וכל מטרת
בואי לכאן היתה כדי לקנות ולחטוף
מציאות שיעשירו אותי בבואי לעולם
הבא.

כשאבוא לשם ישאלו אותי אם קניתי

יתרו שמע ובא

רבי שלום שבדרון זצ"ל, המגיד
הירושלמי, אמר במליצה:

באמצעו של כביש סואן עומד אדם
וחוסם את התנועה. המכוניות צופרות
לו, אך הוא נשאר לעמוד שם.

פוקעת סבלנותו של אחד הנהגים,
והוא יורד וצועק לעברו: "תגיד, אתה
שומע? אתה שומע?..."

"אני שומע מצוין!" - עונה האיש.

וכי לזה יקרא 'שומע'? כל המכוניות
צופרות לו, והוא ממשיך לעמוד...
הלא נחשב הוא לחרש הגדול ביותר
בעולם.

כי לשמוע, פרושו - להפנים ולזוז!

"וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ" - "וַיָּבֹא יְתֵרוֹ". כל
העולם כולו שמע, "שָׁמְעוּ עַמִּים
יְרֵחוֹן" (שמות טו, יד), אבל אף אחד מהם
לא בא. רק יתרו שמע ובא, לכן רק
עליו נאמר: "וַיִּשְׁמַע" - השמיעה שלו
היתה שמיעה אמיתית!

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ... וַיָּבֹא יְתֵרוֹ (שמות יח, א-ה).

אחד המאמינים הגדולים ביותר בעולם
היה יתרו. בזכות אמונתו והקרבה שלו
לקב"ה, לעם ישראל ולתורה, זכה
ליתר פרשה אחת בתורה, פרשת
"וַאֲתָה תִּיָּחַזֶּה", המיוחסת לו.

במה זכה יתרו להגיע למעלה כזו? -
בזכות "וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ... וַיָּבֹא יְתֵרוֹ" -
שמועה שמע ובא.

זאת היתה המיוחדות שלו - הוא שמע
והגיע, הפנים את הדברים והשתנה
למעשה.

הרבה שמעו על הניסים שארעו
לישראל בצאתם ממצרים, אבל רק
אחד מכל העולם כולו שמע ובא -
יתרו לבדו!

שמיעה זו שהיתה ביתרו איננה
שמיעת האוזן. אדם יכול לשמוע
דברים רבים, אבל אם אינו זז ומשתנה,
פרושו של דבר שלא שמע כלום.

כאיש אחד בלב אחד - מעלת השלום

ולקבלת התורה.

מדוע חלוקים בני אדם זה על זה? הכל נובע מכעס, מהקפדה, מגאווה ומכבוד. "פלוני לא כיבד אותי כראוי ולכן אני כועס ומקפיד עליו!" ברם התורה אינה יכולה להינתן לבני אדם המקפידים זה על זה וכועסים איש על זולתו. לפיכך כל עוד היתה בעם ישראל מחלוקת, כעס וקפידה, הם לא היו ראויים לקבלת התורה.

על כן אומרת התורה: "וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל", כלומר שכדי לקבל את התורה, בני ישראל צריכים לחיות במצב של "וַיִּחַן", דהינו: כל אחד מוצא חן בעיני חברו וכל אחד אוהב את חברו. וכאשר כל אחד נושא חן בעיני רעהו, וכולם חונים כאיש אחד בלב אחד, זהו הזמן הראוי לקבלת התורה.

רבה הנודע של וילנא, רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, בעל שו"ת אחיעזר,

וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינִי וַיִּחַנוּ בְּמִדְבַּר וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר. וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתֹגִיד לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל (שמות יט, ב - ג).

ביאר רש"י: "ויסעו מרפידים - למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו והלא כבר כתוב שברפידים היו חונים, בידוע שמשם נסעו. אלא להקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן למדבר סיני בתשובה, אף נסיעתן מרפידים בתשובה. 'ויחן שם ישראל, כאיש אחד בלב אחד', אבל שאר כל החניות בתרעומת ובמחלוקת".

כל עוד היו בני ישראל בבחינת "וַיִּסְעוּ וַיִּחַנו", כלומר שנסעו במחלוקת וחנו במחלוקת, הם עדיין לא הגיעו למדרגה הראויה לקבלת התורה. רק בעת בה זכו להיות "כאיש אחד בלב אחד" ולהרגיש בחוש כי הם מהות אחת ונשמה אחת, זכו למעמד הר סיני

וביקש ממנו להמליץ על אביו בפני קהילה גדולה וחשובה, כדי שיקבלוהו לרב ולמורה עליהם. באותה עת שהה במקום רבה של קריניק, הגאון רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי זצ"ל, שהעיד לאחר מכן על השתלשלות המעשה.

"ראה", השיב רבי חיים עוזר בסבלנות, "אינני יכול להמליץ על אביך, מוטב שימשיך לשמש כרב בקהילה בה מכהן היום!".

אולם הבן לא אמר נואש: "אבל כבוד הרב, אבי הוא גאון עצום, אין בנמצא אדם המתאים יותר ממנו למשרה הרמה!".

רבי חיים עוזר הכיר את הרב המדובר וידע בברור כי חסרות לו התכונות המתאימות כדי להנהיג את הקהילה האמורה, אולם באצילות מידותיו

היה הגדול שבדורו. הוא היה גאון עצום וגדול בתורה, אך בנוסף לכך ביקש כל ימיו להגדיל תורה בעם ישראל, עזר וסייע בכל כוחו ומרצו להקים ישיבות גדולות, ישיבות קטנות, תלמודי תורה ואף בתי ספר כשרים לבנות ישראל.

ברבי חיים עוזר היתה מוטבעת תכונה מיוחדת. בטבע העולם, שכאשר אדם עוסק בענייני ציבור, אפילו אם הוא עושה זאת ביושר ובאמונה, תמיד ישנם אנשים הסבורים בטעות כי נהג עימם שלא כראוי, מקפידים עליו ובאים כלפיו בטרונות כאלו ואחרות. למרות זאת, רבי חיים עוזר קיבל כל אדם בסבר פנים יפות, ואפילו אם אי מי בא אליו בתלונות וטענות, הוא השיב תמיד במענה רך ובשפה ברורה ונעימה.

באחת ההזדמנויות הגיע לפניו יהודי,

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

סרב לומר לכן כי אביו אינו ראוי לכהונה.

"לצערי הרב אינני יכול להמליץ עליו", חזר רבי חיים עוזר על דבריו, "לא כדאי לו לעזוב את עירו!".

חמתו של הבן בערה בו, הוא החל להתפרץ. "הרי ישנם אנשים קטנים מאבי, ואף על פי כן הרב המליץ עליהם לשמש כרבנים בערים גדולות ונכבדות! כיצד נתן לזלזל כך באבי, אני דורש בתוקף שהרב ימליץ עליו, הרב מחויב להמליץ עליו!".

האיש לא הסתפק בכך, והחל להטיח חרפות ברבי חיים עוזר, שענה לו בנחת, בלא להרים את קולו, כאשר על פניו נסוכה ארשת שלווה ונעימה.

רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי, שהיה עד לחלופי הדיברים הקשים, לא היה יכול עוד להתאפק למול בזיון רבו. אבל רבי חיים עוזר תפס אותו בידו, כשהוא מונע ממנו להתערב בשיחה, ולהשחיל ולו מילה אחת!

הבן המשיך לחרף ולגדף, אך רבי חיים

עוזר נצר את לשונו ולא הגיב במאומה. גם כאשר הלה הגדיש את הסאה, רבי חיים עוזר לא גרשו מביתו, אלא קם תחת זאת ממקומו ופנה לחדר השני. כאשר הבין הבן כי אין עוד מה לעשות, הרב לא ימליץ על אביו, ויהי מה, הוא יצא מהבית והלך לדרכו במפח נפש.

כשעזב המחוצף את המקום, פנה רבי חזקיהו יוסף לרבי חיים עוזר בתדהמה: "מדוע לא אפשר לי רבנו להגיב ולמחות על כבוד התורה המחולל?!".

"כיצד ניתן לדון את האיש?" השיב רבי חיים עוזר בנחת, "הרי הוא מבצע שליחותו וחס על כבוד אביו. הוא עשה את המשימה שהיה עליו לעשות, איך ניתן לבקר אותו ולכעוס עליו?!".

זו המעלה של "יִתְחַן שֵׁם יִשְׂרָאֵל". כאשר עם ישראל נמצא במצב של 'יִתְחַן', דהיינו: כל אחד מוצא חן בעיני רעהו, כל אחד מבין את זולתו ודן אותו לכף זכות, כאיש אחד בלב אחד, זהו הזמן הראוי והמתאים ביותר לקבלת התורה הקדושה.

כוח האישה בלימוד בעלה

נאמר: 'כה תאמר לבית יעקב'.

לכאורה, מן הראוי היה לומר את התורה קודם לאנשים, שהם המצווים בלימודה, כפי שאמרו חז"ל במדרש לקח טוב (פרשת בא, ט): "ונשים, מנלן דפטורות מתלמוד תורה, דכתיב (דברים יא, ט): 'וְלַמִּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם, בְּנֵיכֶם וְלֹא בְנוֹתֵיכֶם, מִכָּאן אָמְרוּ הַמֵּלִיץ אֶת בְּתוּלָתָהּ, אֵינוֹ מְלַמֵּדָה אֶלָּא תַפְלוּת'".

מדוע, בכל אופן, הקדימה התורה את הנשים לאנשים?

מבארים רבותינו במדרש, כי אם האישה לא תסכים לקבל את התורה, גם הבעל לא יוכל ללמוד את התורה. אמר הקב"ה: יש כוח ביד האישה,

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (שמות יט, ג).

מבאר רש"י: "כה תאמר לבית יעקב - אלו הנשים, תאמר להן בלשון רכה. ותגיד לבני ישראל - עונשין ודקדוקין פרש לזכרים, דברים הקשין כגידין".

אומרים חז"ל במדרש (שמות רבה כח, ב): "כה תאמר לבית יעקב - אלו הנשים... למה לנשים תחילה, שהן מזדרזות במצוות. דבר אחר: כדי שיהיו מנהיגות את בניהן לתורה. אמר רב תחליפא דקיסרין, אמר הקדוש ברוך הוא: כשבראתי את העולם, לא צויתי אלא לאדם הראשון, ואחר כך נצטווית חווה, ועברה וקלקלה את העולם, עכשיו אם איני קורא לנשים תחילה, הן מבטלות את התורה, לכך

לרפואת

תקוה בת רחל רוחאם

האנשים לשמור את התורה והמצוות.
לכן, אין לנו לטעות חלילה בכוחן
של הנשים. וכבר אמרו חז"ל (סוטה
יא ע"ב): "בשכר נשים צדקניות שהיו
באותו הדור, נגאלו ישראל ממצרים".
לולי הנשים הצדקניות היו אבותינו
נשארים במצרים, אבל בזכותן נגאלנו.
על כן אין לזלזל, חלילה, בכוחה של
האישה, ויש ללמודה את כל דברי
התורה שעליה לשמור ולעשות.

שהרי צויתי את אדם הראשון מצווה
אחת בלבד, שלא יאכל מעץ הדעת,
אך גם את המצווה הזו הוא לא הצליח
לשמור, מפני שלאשתו לא צויתי.
אולם אם הייתי מצווה קודם כל את
חוה, היא היתה שומרת על בעלה
שלא יאכל מעץ הדעת. על כן עתה,
'כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב', אלו הנשים,
שעל ידי שהן תסכמנה ותתרגינה
לקבל את התורה, הן תפייסנה את

מוקדש לשמירה ולהצלחת

עם ישראל

חיי משפחה - מסכת גדולה של נתינה

שתכלית הבריאה היא שהאדם יהיה מסובב כל הזמן בחסדים - בבית, עם האישה, עם הילדים ועם כל הסובבים אותו, כפי שאומר דוד המלך בתהלים (כג, ו): "אֵף טוֹב וְחָסֵד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי".

לא יתכן קיום לעולם אם כל אחד יעשה רק מה שהדין מחייב, כי בגדר עשיית הטוב נכללת עשייה לפנים משורת הדין.

נתבונן במעשה הבריאה, מהו טיב הקשר שבין הברואים מאותה משפחה.

החיות והבהמות אינן צריכות להיות קשורות כלל זו לזו. סוס וסוסה, שור עם פרה - אין ביניהם כל קשר של חיי משפחה לאורך זמן. בתחילה האם נותנת לולד את מה שנדרש לו, אולם ברגע שהוא מסתדר בכוחות עצמו, לא נשמר הקשר של הולד עם האם. בעופות אפשר להבחין בתופעה

וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יִלְכוּ בָּהּ וְאֵת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן (שמות יח, כ).

דורשת הגמרא (בבא מציעא ל"ב): "אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן - זו לפנים משורת הדין".

החובה לעשות לפנים משורת הדין היא עניין עמוק. זה אינו הידור בעלמא, אלא ישנה מצווה לנהוג לפנים משורת הדין. לכן, אין זה נכון לומר: "אם הדבר אינו מעיקר הדין, אני פטור".

ישנם תחומים שונים בהם נדרש האדם להתנהג לפנים משורת הדין. פעמים רבות עליו לוותר לזולת גם אם אינו מחויב על פי דין, וזה רצון ה', שנוותר מעצמנו, ונשפוט את זולתנו לכף זכות.

יהודי אינו יכול להיות לעצמו. תמיד צריך הוא לכוון את צעדיו על פי הסובבים אותו, החל מבני ביתו, מעגל ידידיו, ואף מעגלים רחוקים יותר. תמיד עליו להתחשב ולסייע לאחרים. זוהי המתכונת בה ברא ה' את עולמו, כפי שכותב בעל ה"מכתב מאליהו"

בעשיית חסד יומם ולילה, נתונה ונתונה כל הזמן. כמה הזדמנויות יש לבחור ישיבה לגמול חסד? לא רבות. אבל הקב"ה רצה שאדם יהיה מסובב בחסד בכל שעות היממה, לשם כך נתן לו את האשה, אחר כך יבואו ילדים, ותהיינה לו אפשרויות נוספות להיטיב, כל זה כדי לזכות את האדם שיהיה בעל כוח נתונה, כי חיי משפחה הם מסכת גדולה של נתונה!

זהו התפקיד שהועיד הקב"ה לזכר - להיות המשפיע, לתת לאשתו שפע כל הזמן. ואם הוא זכה - בעצם הביא את עצמו לתכלית הבריאה, וזו הזכות הגדולה ביותר שיכולה להיות לו.

כאן בא לידי ביטוי ציווי התורה לעשות גם לפני משורת הדין. הרמב"ם (הלכות אישות פט"ו הי"ט) כותב, כי על האדם לכבד את אשתו יותר מגופו. זוהי המצוה המוטלת עליו, ואל לו לחשב את דרכיו על פי מעשי אשתו! שמא יאמר אדם, והלא הרמב"ם (שם ה"ב) מצוה את האשה "שתהיה מכבדת את בעלה ביותר... ויהיה בעיניה כמו שר או מלך". אם כן, עד

מופלאה, הנקבה של העוף מטילה ביצים ודוגרת עליהן עד שהן בוקעות, והגוזלים יוצאים. זמן קצר לאחר מכן, ברגע שהגוזלים מסוגלים לעוף, יוצאים הם לחפש לעצמם מזון.

גם אמם, התרנגולת, מחפשת לעצמה דבר מאכל, וכאשר מוצאת משהו, מצטרף אליה לעיתים גוזל קטן שלה, ורוצה גם הוא לאכול, אולם אמו אינה מניחה לו לעשות זאת, היא מנקרת לו את הראש, ושולחת אותו לחפש מזון אחר. שילמד לדאוג לעצמו וכך יגדל. אך לא כן האדם. התינוק קשור לאמו בשנות חייו הראשונות בקשר תלתי מאוד. ככל שהוא גדל, הוא מתנתק מאמו בהדרגה, אך קשר רגשי ישאר ביניהם לעד!

לאדם יש נפש מיוחדת, והקב"ה ברא אותו כך כדי שיהיה מוקף בנתונה כל ימיו. מרגע שנולד הוא מקבל ולומד גם לתת, והמעגל רק מתרחב עם השנים, עד שהבן מגיע לשלב שלשמו נברא, נשיאת אישה ובניית בית.

אומר ה"מכתב מאלהיו": רצה הקב"ה לזכות את האדם, שיהיה האדם מוקף

כבר ממש לפני ולפנים משורת הדין.
אין זה החיוב שלה!

אלא מה, ודאי שאישה כשרה אינה
מגישה אוכל תפל ולא מתובל, אלא
טורחת ומתקנת את המאכלים שיהיו
ערבים לחכו של בעלה.

אם כך, מן הראוי שיעשה גם הבעל
דברים שאינו חייב לעשותם, ואל
יאמר: "רק מה שאני חייב על פי דין
אני עושה". שהלא אם תתבונן תראה
שגם היא עושה לך דברים שאינה
חייבת כלל.

היא מתבלת לך את האוכל וטורחת,
ולפעמים משחימה את הבצל שיהיה
טעים, ויתן טעם משובח למרק. זה לא
סתם בצל שלם ש"זרקה" לתוך הסיר,
היא טורחת למענך יותר מחובתה, ועל
הטרחת הזו עליך להשיב לה כגמולה
הטוב, ובמה?

בעשייה ובטרחת לפני משורת הדין.
הסתכלות זו חייבת להיות מול העיניים
כל הזמן. לשים לב לכל הטרחת
שטורחת האישה, ולא לחפש תמיד
היכן לא הצליחה לעמוד בדרישות.

שלא אהיה בעיניה כמלך איני מחויב
לדאוג לה ולכבדה ביותר.

אך טעות בידו! ראשית עליו לקיים
את תפקידו ולכבדה, וה' יתן גם
בליבה לכבדו כראוי. אל לו להשיב
לה כמדתה אלא לעשות את מצותו,
ולהעניק לה אפילו יותר מהמגיע לה
על פי דין!

בעבר הייתי שומע שיעורים ממורנו
ורבנו רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל.
כשלמדנו מסכת כתובות, והגענו
לדברי המשנה (נט"ע ב): "ואלו מלאכות
שהאישה עושה לבעלה: טוחנת,
ואופה, ומכבסת, מבשלת..." פתח
הגאון רבי בן ציון ואמר:

לכאורה מה מחויבת האישה לעשות?
לקחת תפוח אדמה, להכניסו עם מים
ומלח לתוך הסיר, ולהעמיד את הסיר
על גבי האש.

אה, אתה רוצה תבלין? שים בעצמך,
היא לא חייבת לך יותר מזה. ואם היא
מתבלת את התבשיל - זו כבר מידת
לפנים משורת הדין. ואם היא קוצצת
בצל ומוסיפה כורכום או קינמון - זה

בית מלא הערכה

לאשתו ואומר: "הנה, זה בשבילך... את חביבה לי יותר מכל כסף וזהב".

נראה לנו כי סיפורים כאלו שייכים לדורות קדמונים, אך אספר לכם סיפור המראה שמעלות אלו שייכות אף בזמננו.

מאז היותי בן אחת עשרה למדתי בשיבות אשכנזיות, דבקתי בתלמידי החכמים שבהם, ולמדתי רבות מהרבנים והמשגיחים בשיבות אלו, אך רציתי לשמוע עוד על חכמי המזרח שאת תורתם ינקתי בילדותי.

בעת לימודי בשיבה במגדיאל, שמעתי כי רבה של הוד השרון באותם ימים, רבי רפאל ביטון זצ"ל, למד בבחרותו בשיבת "פורת יוסף" אצל רב רבנן "המורה" מרן הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל. זכורני כמה שמחתי לגלות שגם הרב ביטון למד בשיבה הקטנה בה למדתי, "תפארת ישראל" בחיפה, בראשות הגאון רבי מאיר דב רובמן זצ"ל, אשר זכה לשאוב את

והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו (שמות יח, כ).

כדי לבנות יחסים טובים עם הסובבים אותנו, מלמדת אותנו התורה לעשות מעבר למחויבות שלנו ולהיטיב עם הזולת גם במה שלא נדרש על פי הדין.

במיוחד חשוב הדבר בימינו, דור עיקבתא דמשיחא, שבו מצפים אנו ומתפללים שהקב"ה ברחמיו יזכנו לקבל פני משיח, גם אם חלילה איננו ראויים לכך. כשם שאנו מייחלים שהקב"ה יעשה עימנו לפנים משורת הדין ונזכה להיגאל, כך עלינו להשתדל להרבות במצוות ובמעשים טובים גם כשאנחנו חיוב גמור, אלא לפנים משורת הדין.

הגמרא (יבמות סג ע"א) אומרת שרבי חייא היה עובר בשוק וכל דבר טוב שהיה מוצא היה קונה. אם ראה שמוכרים שרשראות של נשים, היה מבקש: "תן לי תכשיט יפה", ומביא

תכשיטים, והיא ביקשה שיעזור לה לבחור באחד מהם.

אמר לה הרב: "את שניהם תקחי".
 "מה פתאום", השיבה, לא לזה היא התכוונה, הן ידעה מה רב מחירו של כל אחד.

אמר לה רבי רפאל: "זה בסדר, את יקרה לי יותר מהם!"

בבית הזה חיו בני הזוג חיים מאושרים, מתוך כבוד הדדי. בניו מעידים כי מעולם לא שמעו ממנו הערה שהעיר לאשתו! בבית כזה, ודאי שרתה תמיד השכינה, כמאמר חז"ל (סוטה יז ע"א): "זכו - שכינה ביניהם". לא פלא שמבית כזה יצאו תלמידי חכמים יראי שמים ובעלי מידות אציליות.

אמר לי פעם אדם חכם: האושר של האדם מגיע מהבית. אם תראו אדם מאושר - תדעו שטוב לו בבית, שהוא חי בשלום עם אשתו, ויש ביניהם כבוד והערכה.

תורתו ומוסריו הנפלאים מהישיבה הגדולה בקלם.

יצרתי עימו קשר וסיפרתי לו על חפצי. שאלתי אותו מתי נוח לרב שאבוא עם מספר חברים מהישיבה, והוא הזמין אותנו לביתו במוצאי שבת.

במשך תקופה היינו באים לביתו של רבי רפאל במוצאי שבת, כמה בחורים ספרדים מהישיבה האשכנזית, והיה יושב איתנו ומספר לנו מי היו חכמי ישיבת פורת יוסף, וכיצד למדו בעיר העתיקה. ממנו שמענו רבות על חוכמתם ועל הנהגותיהם בקודש, ממש הרגשנו את הקדושה נוטפת מפיו של רבי רפאל, מנוחתו בגן עדן.

פעם סיפר לי בן משפחתו על הנהגתו המופלאה עם בני ביתו. בהתקרב אחד החגים פנה לאשתו ואמר לה: "חכמי הגמרא למדונו כי חלק משמחת החג היא לדאוג לבני הבית לבגד חדש או לתכשיט. הבה נלך לחנות התכשיטים, ושם תבחרי לך תכשיט לטעמך".

הלכו יחדיו, הרב יושב בינתיים בפניה ולמד, עד שלבסוף היו בידיה שני

אמרו חז"ל (בבא מציעא נח ע"ב): "גדול

להתגבר על הכאב ולסלוח, קשה לו לשכוח!

זכורני כשהייתי נער כבן ארבע-עשרה בישיבה הקטנה, פעמים רבות היה ראש הישיבה הגאון רבי מאיר דב רובמן זצ"ל מכבד אותי לעבור לפני התיבה ולהיות חזן. הקב"ה חנן אותי בקול יפה, ומכיוון שלמדתי להתפלל מחזנים אשכנזים התפללתי בנוסח זה, וראש הישיבה היה נהנה מכך, ואפילו האשכנזים שהיו בישיבה נהנו לשמוע אותי.

אבל היה בחור אחד שלא נהנה מהחזנות שלי, ואני זוכר שיום אחד לאחר שגמרתי את התפילה, וקיבלתי ברכות "ישר כוח" מרבני הישיבה וגם מכמה חברים, ניגש אלי אותו בחור ואמר לי: "אתה מחזן בקול של תרנגול..." בדיוק כך.

זה כל כך כאב לי עד שהתחלתי לבכות. אמרתי בליבי: מה הוא רוצה ממני? מה עשיתי לו? והלא השמעתי חזנות טובה ויפה וכולם נהנו, מדוע הוא אומר לי כך? כאב לי כל כך!

אונאת דברים מאונאת ממון", כלומר נדרשת מהאדם זהירות יתרה שלא לצער ולהונות בדיבור, אף יותר מהזהירות הנדרשת מאונאת ממון, שגם היא חמורה מאוד.

אחת הסיבות לחומרת אונאת דברים היא, שלא ניתן להשיבה, והשפעתה על הנפגע נשארת שנים רבות. על כך נאמר בדרך מליצה: "מנא הא מילתא דאמרי אינשי, מכה תתרפא, ודברים יש להם קיום".

כלומר, אדם קיבל מכה או נפצע, כואב לו, אבל על פי רוב המכה תתרפא תוך תקופה קצרה. כמה מכות קיבלנו בידיים וברגלים ואפילו בראש... מי זוכר בכלל... אבל דיבורים שגרמו צער יש להם קיום, קשה למחוק את רישומם! כאשר אדם מבזה ומכלים את רעהו - הפגיעה נחקקת בנשמתו לאורך ימים ושנים, וככל שירצה האדם לשכוח - הוא זוכר זאת תמיד, זה כבר טבוע בו: פלוני ביזה אותי!

קשה מאוד לשכוח, ואפילו אם אדם רוצה - הוא אינו יכול. גם אם הצליח

לזכות לבנים, ועם כל זאת נענשה על -
שציערה את חנה, וכשילדה חנה -
קברה פנינה את ילדיה בזה אחר זה.

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה
אומר: "בין אדם לחברו זה אש! והנכנס
לתוך האש, גם אם כוונתו לטובה
- האש שורפת". וכך, המצער את
זולתו, גם אם כלל לא התכוון לפגוע
בו - ה"אש" הזו עלולה לפגוע בו!

האישה רגישה הרבה יותר להאשמות
ולביקורת, ואל לנו לחשוב: "מה
בסך הכל אמרתי?" כי כל מילה של
בעלה נחשבת בעיניה יותר מכל אדם,
ומילים שליליות עלולות לצער אותה
עד מאוד, ולהביאה לבכי. חכמינו
מזהירים אותנו להישמר מדמעתה
של האישה, העושה רושם גדול
בשמים, ולהיזהר זהירות רבה ועצומה
בדיבור עמה.

לאחר מכן גערתני בעצמי: "נו, שכח
מזה!" החלטתי למחול לו ולא
להקפיד עליו, אולם לא יכולתי לשכוח
את דבריו. בכל פעם שראיתיו, נזכרתי
בעלבון הצורב, ועד היום, אחרי
חמישים שנה ויותר, הדבר חקוק
בזכרוני.

כמה כוח יש לדיבורים שלנו, וכמה
עלינו להיזהר לא לקלקל בהם!

ממה יש להיזהר אף יותר?

"אמר רב: לעולם יהא אדם זהיר
באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה
מצויה, אונאתה קרובה" (בבא מציעא נט
ע"א).

פנינה, צרתה של חנה, היתה מצערת
אותה. חז"ל (בבא בתרא טז ע"א) מעידים
ש"פנינה לשם שמים נתכוונה",
כוונתה במעשה זה היתה לטובה,
לעורר את חנה להתפלל מעומק הלב

מלבד החובה שבדבר, על האדם לזכור שאם יזהר בדיבורו וישוחח עם אשתו בדרך כבוד, אף היא תשיב לו באותה מטבע, ודבריה אליו יהיו בנחת ובכבוד.

יתרה מזו, כשאדם מצער את אשתו, לא האישה לבד סובלת מכך, אלא הצער חוזר אל הבעל, וגם הוא מתמלא צער. הוא מצער אותה וחושב שלא יצטער מכך, אך באמת זו אשתו, עצמו ובשרו, וכשרואה כמה אשתו מצטערת, יש לו נקיפות מצפון, הוא אינו מסוגל לשתות ולאכול, אינו מתרכז בלימודו, מחשבותיו נודדות... רוצה להתפלל אבל אין לו חשק... הוא ציער את אשתו והצער הזה חוזר אליו!

אכן, הבנו כמה חשוב וכמה כדאי להיזהר מדיבורים מצערים, אך לעיתים קרובות המילים "בורחות" מהפה בלי מחשבה, ולא ניתן להשיבן, והנוק כבר קרה.

מה עושים כדי שלא תצאנה מפינו מילים של צער?

התשובה פשוטה: עלינו להרגיל את עצמנו לוותר ולא להקפיד, כך נוכל להבליג ולא נשפוך מיד מילות ביקורת פוגעות.

זוהי עבודת חיים, והבסיס שלה הוא: להתנהג לפנים משורת הדין! לא למצות את הדין עם הזולת אלא להבין שהוא עלול לטעות!

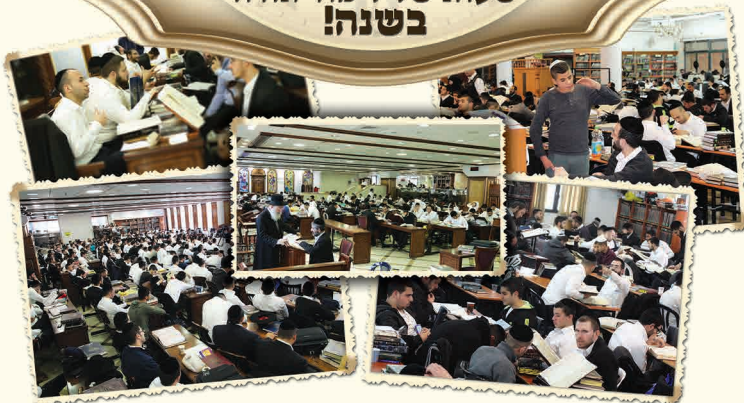

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמחה סוליקה

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ורחם הי"ו,

ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,

אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,

התינוק נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל,

מוזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל,

תמר בת רגינה ז"ל, רחל בת נג'מה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,

מורדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל,

יעקב בן ברטה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל תנצבה